

Innviðaráðuneytið
Sölvhólgata 7
101 Reykjavík

Umsögn Reykjavíkurborgar um frumvarp til laga um breytingar á umferðarlögum nr. 77/2019

Vísað er í mál nr. 172/2022 í samráðsgáttinni. Er þar gefinn kostur á að veita umsagnir um frumvarp til laga um breytingar á umferðarlögum nr. 77/2019 og var frestur veittur til 6. október.

Reykjavíkurborg fagnar því að breytingar á umferðarlögum séu gerðar og telur að margar breytingar í frumvarpinu séu til hins betra. Samt sem áður vill Reykjavíkurborg koma að nokkrum athugasemdum og tillögum að viðbótum við drög að frumvarpinu.

Um gildissvið laganna

Um gildissvið eldri umferðalaga nr. 50/1987 kom m.a. fram í 2. mgr. 1. gr.: „Ákvæði laganna gilda einnig, eftir því sem við á, um umferð ökutækja á lóðum, lendum, afréttum og almenninum.“ Með nýjum umferðalögum nr. 77/2019 var þessu ákvæði breytt á þann hátt að nú segir í 2. mgr. 2. gr.: „Ákvæði laga þessara gilda einnig, eftir því sem við á, um umferð ökutækja utan vega.“

Reykjavíkurborg hafa borist margar kvartanir frá íbúum vegna nággranna sem leggja bifreiðum eða aka þeim þar sem ekki er gert ráð fyrir umferð ökutækja eða lagningu þeirra. Slíkt getur haft í för með sér skert öryggi annarra vegfarenda, s.s. gangandi og hjólandi, auk ónæðis fyrir nággranna. Í grunninn byggja kvartanir á því að óljóst þyki hvort umferðalög gildi inni á einkalóðum eða öðrum álíka stöðum. Að mati Reykjavíkurborgar er nauðsynlegt að skýra betur að umferðarlög gildi inn á slíkum lóðum. Reykjavíkurborg leggur til eftirfarandi breytingu á 2. mgr. 2. gr.:

Ákvæði laga þessara gilda einnig, eftir því sem við á, um umferð ökutækja á svæðum utan vega, innan og utan þéttbýlis.

Stöðureitur og gjaldskyld bílastæði

Í tíð eldri umferðalaga nr. 50/1987 var að finna ákvæði sem heimilaði ráðherra að setja reglur um undanþágu fyrir hreyfihamlaða frá reglum um stöðvun og lagningu ökutækja, þar á meðal reglum um notkun stöðureita og gjald fyrir hana, sbr. 78. gr. a. Á grundvelli þess ákvæðis var sett reglugerð nr. 1130/2019 um útgáfu og notkun stæðiskorts fyrir hreyfihamlaða sem tók gildi 1. janúar 2017. Þar segir í 2. mgr. 1. gr. að handhafa stæðiskorts sé heimilt að leggja ökutæki í gjaldskylt bifreiðastæði (stöðureit) án greiðslu.

Við setningu gildandi umferðalaga nr. 77/2019 var þetta ákvæði fært inn í lög, sbr. 2. mgr. 87. gr. laganna. Umrætt ákvæði er er þó örlítið breytt frá orðalagi ákvæðis reglugerðarinnar og kveður á um heimild handhafa stæðiskorta fyrir hreyfihamlaða til að leggja ökutæki án endurgjalds í gjaldskylt bifreiðastæði, þ.e. orðið „(stöðureitur)“ hefur fallið brott.

Að mati Reykjavíkurborgar er þessi breyting til þess fallin að skapa óvissu um túlkun ákvæðisins. Það hefur ætíð verið skilningur borgarinnar að stöðureitur væri bifreiðastæði á landi, oftast við götukant, sbr. einnig hugtökin stöðumælir, stöðuvörður, stöðubrot o.s.frv. Þannig hafi orðið „stöðureitur“ í sviga fyrir aftan orðið „bifreiðastæði“ gefið til kynna að einungis væri átt við þau bifreiðastæði sem einnig væru stöðureitir. Sá skilningur samræmist, að mati Reykjavíkurborgar, einnig ákvæði 2. mgr. 86. gr. umferðalaga sem heimilar sveitarstjórn að setja reglur um notkun stöðureita og gjalddöku fyrir hana á landi í umráðum hlutaðeigandi sveitarfélags.

Reykjavíkurborg hefur hingað til túlkað ákvæði um heimild handhafa stæðiskorta til að leggja án endurgjalds í gjaldskylt bifreiðastæði (stöðureit) á þann hátt að heimildin taki einungis til þeirra bifreiðastæða sem gjaldskyld eru á landi sveitarfélags, sbr. heimild 2. mgr. 86. gr. umferðalaga. Ákvæðið hefur þannig ekki verið talið gilda um gjalddöku fyrir afnot bifreiðastæða í bílahúsum Reykjavíkurborgar sem rekin eru á einkaréttarlegum grunni. Í bílahúsum Reykjavíkurborgar eru vissulega bifreiðastæði og innheimt er gjald fyrir notkun þeirra en sú gjalddöku er ekki reist á heimildum sveitarfélags skv. 2. mgr. 86. gr. umferðalaga, heldur er gjaldið lagt á óháð heimildum umferðalaga og byggir á rétti eiganda fasteignar til að ráðstafa afnotum af henni eða hluta hennar til annarra gegn gjaldi.

Handhafar stæðiskorta fyrir hreyfihamlaða þurfa því að greiða fyrir afnot stæða inn í bílahúsum Reykjavíkurborgar og hefur það valdið nokkrum misskilningi meðal handhafa slíkra stæðiskorta. Af þeim sökum, með hliðsjón af ofangreindu telur Reykjavíkurborg nauðsynlegt að hugtökin stöðureitur og gjaldskylt bifreiðastæði verði skilgreind í lögum. Lagt er til að eftirandi skilgreiningum verði bætt við 3. gr. laganna, svohljóðandi:

Stöðureitur: Afmarkað bifreiðastæði á landi við götu eða á opnu svæði.

Gjaldskylt bifreiðastæði: Stöðureitur inni á gjaldskyldu svæði.

Djúp- og grenndargámar

Reykjavíkurborg fer þess á leit við innviðaráðuneytið að gerð verði breyting á 3. mgr. 29. gr. umferðarlaga nr. 77/2019, með síðari breytingum, og eftir atvikum öðrum greinum laganna eftir því sem þurfa þykir, þess efnis að óheimilt verði að leggja ökutæki við djúp- og grenndargáma.

Fulltrúar umhverfis- og skipulagssviðs Reykjavíkurborgar hafa undanfarna mánuði átt samtöl við fulltrúa lögreglunnar á höfuðborgarsvæðinu um mögulega útfærslu almenns stöðubanns við djúpgáma og grenndargáma. Af hálfu borgarinnar er hvorki talið æskilegt né nauðsynlegt að merkja stöðubann við sérhvern gám heldur telur borgin rétt að mæla með almennum hætti fyrir um stöðubann við slíka gáma, líkt og t.a.m. er gert við vatnshana slökkviliðs í e-lið 3. mgr. 29. gr. umferðarlaga. Í 84. gr. umferðarlaga er að finna heimild fyrir veghaldara til að taka ákvörðun um stöðubann sem ekki er bundið við ákveðinn vegarkafli og án þess að umferðarmerki gefi stöðubannið til kynna. Þar segir að slíka ákvörðun skuli birta á vefsetri Vegagerðarinnar eða með öðrum tryggum hætti. Í d. lið 1. mgr. 109. gr. laganna segir að leggja megi gjald á vegna brota á banni við stöðvun eða lagningu ökutækis sem sett er skv. 84. gr., enda þótt bannið sé ekki gefið til kynna með umferðarmerki. Reykjavíkurborg hefur

Reykjavíkurborg

að jafnaði birt ákvarðanir sínar um sérákvæði fyrir umferð í B-deild Stjórnartíðinda og eftir atvikum á heimasíðu borgarinnar eða með tilkynningum til fjölmiðla. Að mati borgarinnar myndi slík birting á fullnægja sérstökum áskilnaði 84. gr. umferðarlaga um annan tryggan hátt á birtingu ákvörðunar um stöðubann sem ekki er bundið við ákveðinn vegarkafli.

Í tengslum við fyrirhugaða töku ákvörðunar borgarinnar um slíkt stöðubann, fór fram lögbundið samráð við lögregluna á höfuðborgarsvæðinu sem benti réttilega á að hugtakið „djúpgámur“ er hvorki til í íslenskri orðabók né settum lögum frá Alþingi. Því færi illa á því að gera það refsivert að leggja við djúpgáma með ákvörðun Reykjavíkurborgar sem veghaldara um sérákvæði fyrir umferð. Af hálfu lögreglunnar var þó tekið fram að ef hægt væri að finna hugtakinu einhverja lagastoð, sæi lögreglan ekkert því til fyrirstöðu að Reykjavíkurborg myndi mæla fyrir um stöðubannið í samræmi við framangreint.

Í samræmi við ábendingar lögreglunnar, telur Reykjavíkurborg betra með tilliti til krafna umskýrleika refsiheimilda og samræmdar umferðarreglur á landsvísu, að mælt sé fyrir um almennt stöðubann við djúp- og grenndargáma í umferðarlögum. Veghöldurum væri síðan í sjálfvald sett að kveða á um nánari útfærslur á hverjum stað með sérákvæðum á grundvelli 84. gr. umferðarlaga.

Leggur Reykjavíkurborg því til að á eftir e-lið 3. mgr. 29. gr. bætist nýr liður, svohljóðandi:

þannig að það hindri tæmingu eða aðgengi að djúp- eða grenndargámi

Samhliða þeirri breytingu myndu koma nýjar skilgreiningar í 3. gr. laganna sem eru svohljóðandi:

Djúpgámar: Neðanjarðar sorpgeymsla þar sem sá hluti gámsins sem úrgangur safnast fyrir í er neðanjarðar en á yfirborði er lúga sem notendur nota til að losa sig við úrgang.

Grenndargámur: Gámur, getur verið djúpgámur, fyrir flokkaðan úrgang sem ætlaður er til notkunar fyrir almenning.

Hjólagötur

Í niðurstöðu starfshóps innviðaráðherra um reglugerð um umferðarmerki er fjallað um merkingar um hjólagötur. Er þar bent á að hjólagötur eru ekki skilgreindar í umferðarlögum. Tekur Reykjavíkurborg undir það sem kemur í skýrslu starfshópsins að hjólagata verði skilgreind í umferðarlögum.

Leggur Reykjavíkurborg því til að eftirfarandi skilgreiningu verði bætt við 3. gr. laganna, svohljóðandi:

Hjólagötur: Hjólagata er gata eða stígur ætluð reiðhjólum og léttum bifhjólum í flokki I þar sem umferð vélknúinna ökutækja er heimil en ökumenn þeirra verða að taka fullt tillit til hjólandi vegfarenda.

13.gr. frumvarpsins

Reykjavíkurborg fagnar þeirri breytingu sem kemur fram í 13. gr. frumvarpsins. Telur Reykjavíkurborg að sú breyting muni auðvelda stýringu á nýtingu bílastæða ríkisaðila t.a.m. innan Reykjavíkur. Rétt þykir þó að benda á að þörf gæti verið á því að skýra í lögum þessum hverjir séu ríkisaðilar.

Undanþáguákvæði 1. mgr. 10. gr.

Reykjavíkurborg hefur áður lýst áhyggjum sínum varðandi undanþáguákvæðis 1. mgr. 10. gr. umferðarlaga t.a.m. í umsögn sinni við fyrri breytingar á umferðarlögum. Ljóst er að ákvæðið býður ekki upp á sveigjanleika eða aðlögun að mismunandi aðstæðum sem gerir það að verkum að það er ill- eða óframkvæmanlegt. Leggur Reykjavíkurborg því til 1. mgr. 10. gr. umferðarlaga verði breytt þannig að það er í höndum hvers sveitarfélags, með samþykki lögreglu í samræmi við 84. gr. laganna að ákveða hvort og að hvaða leyti veittar verði undanþágur frá þeirri meginreglu 10. gr. laganna að umferð vélknúinna ökutækja um göngugötur sé óheimil.

Við vissar aðstæður getur verið mögulegt að veita handhöfum stæðiskorta hreyfihamlaðra undanþágu frá akstursbanni en slíkt verður þó að ávallt að taka mið af aðstæðum á hverjum stað og mikilvægt er að ætíð sé öryggi þeirra sem dvelja á göngugötu tryggt en þetta á helst við gangandi vegfarendur, barna að leik og gesta veitinga- og kaffihúsa sem sitja úti við. Einnig þarf að tryggja aðgengi viðbragðsaðila. Því telur Reykjavíkurborg að æskilegt sé að sveitarfélagi eða veghaldara sé falið, í samráði við lögreglu, að móta slíkar heimildir með hliðsjón af aðstæðum á hverjum stað fyrir sig.

Leggur Reykjavíkurborg því til að 2. ml. 1. mgr. 10. gr. verði svohljóðandi:

Þó er umferð vélknúinna ökutækja akstursþjónustu fatlaðra, lögreglu, slökkviliðs og sjúkraflutninga heimil. Veghaldara er heimilt að kveða á um aðrar undanþágur eða takmarkanir í samræmi við 84. gr. um sérákvæði um notkun vega

Nokkrar minni breytingar

Að lokum vill Reykjavíkurborg leggja til nokkrar minni tillögur að orðalagsbreytingum

28. gr – akstursstefna

Í 1. mgr. 28. gr. umferðarlaga segir að einungis megi stöðva eða leggja ökutæki hægra megin. Segir síðar í greininni að utan þéttbýlis megi einungis stöðva eða leggja ökutæki hægra megin miðað við akstursstefnu. Leggur Reykjavíkurborg til að orðalagið í þessari grein verði samræmt til að koma í veg fyrir misskilning. Leggur Reykjavíkurborg því til að við fyrsta málslið 1. mgr. 28. gr. bætast við orðin: *miðað við akstursstefnu.*

29. gr. stæði fyrir hreyfihamlaða

Í staflið a. 2. mgr. 29. gr. umferðarlaga er talað um ökutæki fatlaðs fólks. Telur Reykjavíkurborg að þarna hafi gleymst að uppfæra orðalag frá eldri lögum þar sem að alls staðar annars staðar í núgildandi lögum er talað um stæði fyrir hreyfihamlaða. Telur Reykjavíkurborg æskilegt að uppfæra orðalag þessarar greinar í samræmi við önnur ákvæði umferðarlaga. Leggur Reykjavíkurborg því til að í stað orðanna *ökutæki fatlaðs fólks* í staflið a. 2. mgr. 29. gr. komi orðið *hreyfihamlaða*.

29. gr. - Snúningssvæði

Í staflið c. 3. mgr. 29. gr. umferðarlaga segir að eigi megi leggja ökutæki í snúningshaus botnlangagötu. Telur Reykjavíkurborg að breyta ætti orðinu þar sem að svæðið sem er ætlað til snúnings í botnlangagötu er ekki alltaf í enda götunnar líkt og ætla mætti miðað við hugtakið snúningshaus. Telur Reykjavíkurborg eðlilegra að tala um snúningssvæði. Þar að auki vantar skilgreiningu á snúningssvæði í umferðarlögin þar sem orðið er ekki vel þekkt og ekki til í orðabókum. Leggur Reykjavíkurborg því til að í staflið c. 3. mgr. 29. gr. komi orðið *snúningssvæði* í stað fyrir *snúningshaus*. Samhliða því kæmi ný

Reykjavíkurborg

skilgreining í 3. gr. laganna sem hljóðar svo: *Snúningssvæði* – svæði innan botnlangagötu sem ætlað er til snúnings ökutækja.

F.h. Umhverfis- og skipulagssviðs Reykjavíkurborgar

Snædís K. Bergmann
Snædís K. Bergmann
Lögfræðingur